

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 9.2.2022
COM(2022) 38 final

2022/0025 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

**o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie v Mezinárodním středisku pro
řešení investičních sporů (ICSID)**

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. PŘEDMĚT NÁVRHU

Tento návrh se týká rozhodnutí o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie ve Správní radě Mezinárodního střediska pro řešení investičních sporů (ICSID) v souvislosti se zamýšleným přijetím pozměněných pravidel ICSID¹. Toto přijetí bude mít právní účinky na smluvní praxi Evropské unie v oblasti urovnávání investičních sporů.

2. SOUVISLOSTI NÁVRHU

2.1. Zvláštní zájem Evropské unie na ICSID

V současné době má ICSID 155 smluvních států, z nichž 26 jsou členské státy Unie. Sama Evropská unie členem ICSID není. Evropská unie však zapracovala rozhodčí pravidla a rozhodčí pravidla doplňkových opatření ICSID do všech svých obchodních a investičních dohod, které obsahují pravidla týkající se ochrany investic². Podle těchto dohod se mohou pravidla ICSID použít v investičních sporech zahájených investory z EU proti třetím zemím, investory ze zemí mimo EU proti členským státům EU nebo, po navrhovaných změnách, ve sporech zahájených proti Unii podle rozhodčích pravidel doplňkových opatření ICSID. Unie má proto na reformě pravidel ICSID zvláštní zájem.

2.2. ICSID

ICSID je institucí, která je součástí skupiny Světové banky. Jde o nezávislou a odpolitizovanou instituci pro řešení sporů. Cíle ICSID jsou následující:

- (a) poskytování mechanismu řešení sporů pro spory mezi investorem a státem prostřednictvím smírčího řízení, rozhodčího řízení nebo řízení pro zjišťování skutečností;
- (b) správa těchto sporů a
- (c) podpora mezinárodních investic zajištěním důvěry v proces řešení sporů.

Mechanismus řešení sporů ICSID je k dispozici pro spory mezi investorem a státem a pro spory mezi státy v rámci dohod o investicích a obchodních dohod v souladu s vnitrostátními právními předpisy a podle investičních smluv uzavřených mezi státy a zahraničními investory. ICSID slouží rovněž jako správní rejstřík.

2.3. Zamýšlené akty ICSID

Sekretariát ICSID zahájil v roce 2018 konzultační proces ohledně reformy pravidel střediska. V průběhu let 2018–2021 probíhaly intenzivní diskuse mezi sekretariátem a členskými státy ICSID na základě pěti po sobě jdoucích návrhů revidovaných pravidel. Evropská unie zastoupená Evropskou komisí se konzultačního procesu aktivně účastnila, koordinovala postoje členských států EU a opakovaně předkládala písemné připomínky k návrhům znění jménem EU a jejích členských států. Výsledkem tohoto procesu bude hlasování správní rady

¹ Tj. finanční a správní předpisy ICSID, pravidla pro zahajování řízení ICSID, rozhodčí pravidla ICSID, smírčí pravidla ICSID, pravidla doplňkových opatření ICSID, správní a finanční předpisy doplňkových opatření ICSID, rozhodčí pravidla doplňkových opatření ICSID, smírčí pravidla doplňkových opatření ICSID, pravidla pro zjišťování skutečností ICSID, správní a finanční předpisy pro zjišťování skutečností ICSID a správní a finanční předpisy pro mediaci ICSID.

² Viz čl. 8.23 odst. 2 Komplexní hospodářské a obchodní dohody mezi EU a Kanadou (CETA), čl. 3.33 odst. 2 Dohody mezi EU a Vietnamem o ochraně investic a čl. 3.6 odst. 1 Dohody o volném obchodu mezi EU a Singapurem. Článek 26 Smlouvy o energetické chartě, již je Unie smluvní stranou, také stanoví používání pravidel ICSID.

písemným postupem, který má být dokončen dne 21. března 2022, o následujících změnách a novém znění, které budou mít právní účinek na smluvní praxi Evropské unie.

2.3.1 Změny řízení podle úmluvy ICSID

Změny zahrnují změny správních a finančních předpisů, pravidel ICSID pro zahajování řízení, rozhodčích pravidel ICSID a smírčích pravidel ICSID.

Mezi hlavní podstatné změny patří nový požadavek zahrnout popis vlastnictví a kontroly investice do žádosti o rozhodčí nebo smírčí řízení, povinnost zveřejnit financování třetí stranou, posílená pravidla týkající se nezpůsobilosti rozhodců, nákladů řízení, časných zamítnutí nepodložených nároků, rozdělení řízení, jakož i revidovaných lhůt. Nové ustanovení se výslovně upravuje žádosti o složení jistoty na úhradu nákladů. Transparentnost řízení byla co nejvíce posílena, aniž by se vyžadovala změna úmluvy ICSID. Navrhuje se rovněž nový soubor pravidel pro zrychlená rozhodčí řízení.

2.3.2 Změny řízení podle doplňkových opatření ICSID

Tyto změny zahrnují změnu pravidel doplňkových opatření ICSID, správních a finančních předpisů doplňkových opatření ICSID, rozhodčích pravidel doplňkových opatření ICSID a smírčích pravidel doplňkových opatření ICSID.

Případná oblast působnosti pravidel doplňkových opatření se rozšiřuje na investiční spory, v nichž ani žalovaný, ani stát žalobce nejsou smluvními stranami ICSID, jakož i na spory týkající se organizací regionální hospodářské integrace. Většina změn rozhodčích a smírčích pravidel ICSID se navíc odráží také v revidovaných pravidlech doplňkových opatření ICSID, a to s mírně ambicióznějšími ustanoveními, pokud jde o transparentnost.

2.3.3 Změny řízení pro zjišťování skutečností podle ICSID

Změny se týkají pravidel ICSID pro zjišťování skutečností, jakož i správních a finančních předpisů ICSID pro zjišťování skutečností. Navrhuje se soubor aktualizovaných samostatných pravidel, jejichž prostřednictvím mohou strany sporu společně požádat, aby konkrétní řízení pro zjišťování skutečností vedl vyšetřovací výbor.

2.3.4. Návrh nových pravidel ICSID pro mediaci

V reakci na žádosti států a investorů o zajištění větší kapacity pro mediaci se navrhuje nový soubor pravidel ICSID pro mediaci a příslušných správních a finančních předpisů. Pravidla pro mediaci mají širokou oblast působnosti a mohou se na základě souhlasu použít na jakékoli mediační řízení týkající se investice, do níž je zapojen stát nebo organizace regionální hospodářské integrace.

3. POSTOJ, KTERÝ MÁ BÝT ZAUJAT JMÉNEM UNIE

Změny, které budou předmětem hlasování, k němuž bude správní rada ICSID vyzvána, řeší některá zjištění o nedostacích stávajícího systému urovnávání sporů mezi investory a státy. Je třeba poznamenat, že souběžně s reformním procesem ICSID usiluje Evropská unie a její členské státy o vytvoření stálého mnohostranného soudu pro investice, který by nahradil stávající systém rozhodčího řízení v oblasti investic stálým mechanismem. Práce na vytvoření mnohostranného soudu pro investice v současné době probíhá v rámci Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCTRAL) a očekává se, že bude dokončena v roce 2026. Pokud jde o Evropskou unii, pouze stálý soud pro investice se bude dostatečně a komplexně zabývat všemi problémy vyplývajících ze současného systému rozhodčího řízení v oblasti investic *ad hoc*. Dokud však nebude mnohostranný soud zřízen, bude i nadále platit stávající

systém rozhodčího řízení v oblasti investic a veškerá zlepšení jeho pravidel by měla být vítána. Rada by proto měla navrhované změny pravidel ICSID podpořit.

4. PRÁVNÍ ZÁKLAD

4.1. Procesněprávní základ

4.1.1. Zásady

Podle čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování Evropské unie (Smlouvy o fungování EU): „*Rada na návrh Komise nebo vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku přijme rozhodnutí o pozastavení uplatňování dohody a stanoví postoje, které mají být jménem Unie zaujaty v orgánu zřízeném dohodou, má-li tento orgán přijímat akty s právními účinky, s výjimkou aktů, které doplňují nebo pozměňují institucionální rámec dohody.*“

Zaprvé, čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování EU vyžaduje, aby byl mezinárodní dohodou zřízen orgán, který má pravomoc stanovit pravidla nebo přijímat rozhodnutí v rámci dané dohody. Slova „*orgán zřízený dohodou*“ znamenají, že „*uplatnění tohoto ustanovení se vztahuje k postojům zaujímaným jménem Unie v rámci její účasti na přijímání takových aktů v dotyčném mezinárodním orgánu prostřednictvím unijních orgánů, případně i členských států jednajících solidárně v jejím zájmu*“³.

Ustanovení čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování EU se použije bez ohledu na to, zda je Unie členem dotyčného orgánu nebo stranou dotyčné dohody⁴. Soudní dvůr uvedl, že „*[s]padá-li dotčená oblast do takové pravomoci Unie, skutečnost, že se Unie neúčastní dotčené mezinárodní dohody, nebrání tomu, aby tuto pravomoc vykonávala tak, že v rámci svých orgánů stanoví postoj, který má být jejím jménem zaujat v rámci orgánu zřízeného touto dohodou, a to zejména prostřednictvím členských států, které jsou smluvními stranami této dohody, jednajících solidárně v jejím zájmu.*“⁵

4.1.2. Použití na stávající případ

Zamýšlené akty, kterými se mění pravidla ICSID, tyto zásady splňují.

Zaprvé, správní rada ICSID, tedy orgán, který o změnách hlasuje, je orgánem zřízeným dohodou v souladu s čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování EU. Stávající článek 7 úmluvy ICSID a pravidlo 7 správních a finančních předpisů ICSID vyjadřují úlohu správní rady mimo jiné formou změny pravidel ICSID. Správní rada má pravomoc stanovit pravidla nebo přijímat rozhodnutí v souvislosti s dohodami ICSID. Správní rada nejedná nezávisle na stranách, nýbrž prostřednictvím svých smluvních států (viz čl. 4 odst. 1 úmluvy ICSID).

Zadruhé, zamýšlené akty jsou „*akty s právními účinky*“ v souladu s čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování EU. Mechanismus urovnávání sporů ICSID je použitelný v rámci mezinárodních dohod Evropské unie a jejích členských států o ochraně investic⁶. Konkrétně se po přijetí změn ve sporech zahájených proti Evropské unii, v nichž jsou předmětem sporu opatření přijatá Uníí a v nichž Unie vystupuje jako žalovaná, potenciálně stanou použitelnými pravidla

³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2015, Rada v. Komise, C-73/14, ECLI:EU:C:2015:663, bod 63.

⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. října 2014, Německo v. Rada, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, bod 64.

⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. října 2014, Německo v. Rada, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, bod 52.

⁶ Viz článek 8.23 odst. 2 Komplexní hospodářské a obchodní dohody mezi EU a Kanadou (CETA), článek 3.33 odst. 2 Dohody o ochraně investic mezi EU a Vietnamem a čl. 3.6 odst. 1 Dohody o ochraně investic mezi EU a Singapurem. Článek 26 Smlouvy o energetické chartě, již je Unie smluvní stranou, také stanoví uplatňování pravidel ICSID.

doplňkových opatření ICSID. Změny pravidel ICSID tak mají právní účinky na fungování a uplatňování mezinárodních dohod uzavřených Unií a na vedení soudních řízení, jichž je Unie stranou.

Komise žádá Radu, aby přijala postoj Unie k zamýšleným aktům, tak aby členské státy, které jsou smluvními stranami úmluvy ICSID a jednají společně v zájmu Unie, mohly vyjádřit postoj Unie ve správní radě ICSID. Procesněprávním základem navrhovaného rozhodnutí je čl. 218 odst. 9 SFEU.

4.2. Hmotněprávní základ

4.2.1. Zásady

Hmotněprávní základ rozhodnutí podle čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování EU závisí v první řadě na cíli a obsahu zamýšleného aktu, k němuž se postoj jménem Evropské unie zaujímá. „Podle ustálené judikatury se volba právního základu aktu Společenství musí zakládat na objektivních skutečnostech, které mohou být předmětem soudního přezkumu, mezi něž patří zejména cíl a obsah aktu“⁷.

4.2.2. Použití na stávající případ

Hlavní cíl zamýšlených aktů se týká aktualizace a změny stávajících pravidel ICSID, tj. reformy pravidel pro urovnávání investičních sporů používaných Evropskou unií a jejími členskými státy v několika dohodách EU.

V souladu s článkem 207 Smlouvy o fungování EU jsou přímé zahraniční investice součástí společné obchodní politiky Evropské unie. Mezinárodní dohody EU a členských států EU, které odkazují na pravidla ICSID, poskytují ochranu pro přímé zahraniční investice a byly přijaty (nebo v případě investičních dohod členských států EU povoleny⁸) na základě článku 207 Smlouvy o fungování EU. Podle Soudního dvora Evropské unie spadají přímé zahraniční investice do výlučné pravomoci Unie, zatímco řešení jiných než přímých zahraničních investic a urovnávání sporů týkajících se investic spadá do pravomoci sdílené mezi Unií a jejími členskými státy⁹.

Hmotněprávním základem navrhovaného rozhodnutí by tudíž měl být čl. 207 odst. 4 první pododstavec Smlouvy o fungování EU.

4.3. Závěr

Právním základem navrhovaného rozhodnutí by měl být čl. 207 odst. 4 první pododstavec SFEU ve spojení s čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování EU.

5. ZVEŘEJNĚNÍ ZAMÝŠLENÉHO AKTU

S ohledem na veřejný zájem reformy urovnávání sporů mezi investory a státy a v souladu se závazkem Unie v oblasti transparentnosti je vhodné zveřejnit rozhodnutí Rady po dokončení hlasování v rámci správní rady ICSID, k němuž dojde dne 21. března 2022.

⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. prosince 2002, Komise v. Rada, věc C-281/01, ECLI:EU:C:2002:761, bod 33.

⁸ Viz nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1219/2012 ze dne 12. prosince 2012, kterým se stanoví přechodná úprava pro dvoustranné dohody o investicích mezi členskými státy a třetími zeměmi.

⁹ Posudek Soudního dvora 2/15 ze dne 16. května 2017, ECLI:EU:C:2017:376, bod 293.

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY**o postoji, který má být zaujat jménem Evropské unie v Mezinárodním středisku pro řešení investičních sporů (ICSID)**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 207 odst. 4 první pododstavec ve spojení s čl. 218 odst. 9 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Správní rada ICSID bude písemným postupem, jehož dokončení je naplánováno na 21. března 2022, hlasovat o změnách pravidel ICSID, které budou mít právní účinky pro účely čl. 218 odst. 9 Smlouvy o fungování EU.
- (2) Evropská unie není členem ICSID. Unie však neustále začleňuje do svých obchodních a investičních dohod odkazy na pravidla ICSID, která řeší ochranu investic a urovnávání investičních sporů.
- (3) Soudní dvůr ve svém posudku 2/15 ze dne 16. května 2017¹⁰ vysvětlil, že přímé zahraniční investice spadají do výlučné pravomoci Unie, zatímco pravomoc k řešení jiných než přímých zahraničních investic a urovnávání sporů týkajících se investic mezi sebou sdílí Unie a její členské státy.
- (4) Pravidla doplňkových opatření ICSID se v důsledku reformy pravidel ICSID stanou potenciálně použitelnými na spory zahájené proti organizacím regionální hospodářské integrace, jako je Evropská unie. Unie rovněž používá pravidla ICSID ve svých smlouvách a mohou je použít investoři z Unie v případech zahájených proti třetím zemím, investory ze zemí mimo Unii proti členským státům Unie nebo samotné Unii, pokud jsou splněny příslušné požadavky úmluvy ICSID¹¹. Změny pravidel ICSID tak budou mít právní účinky na fungování a uplatňování mezinárodních dohod uzavřených Uníí a na vedení soudních řízení, jichž může být Unie stranou. Unie má proto na reformě pravidel ICSID zvláštní zájem.
- (5) Dvacet šest členských států Unie je členy ICSID. Tyto členské státy mají možnost účastnit se činnosti správní rady a hlasovat o pozměněných pravidlech v rámci písemného postupu.
- (6) Rada by proto měla přijmout postoj Unie k zamýšleným změnám pravidel ICSID, tak aby členské státy, které jsou smluvními stranami úmluvy ICSID a jednají společně v zájmu Unie, mohly vyjádřit postoj Unie ve správní radě ICSID.
- (7) Pokud jde o řízení podle úmluvy ICSID, změny aktualizují a rozvíjejí správní a finanční předpisy ICSID, rozhodčí pravidla ICSID a smírčí pravidla ICSID. Tyto

¹⁰ Posudek Soudního dvora 2/15 ze dne 16. května 2017, ECLI:EU:C:2017:376.

¹¹ To v současné době pro Unii není možné, protože organizace regionální hospodářské integrace nemohou být členy ICSID, pokud nedojde ke změně úmluvy ICSID.

změny mimo jiné povedou k větší transparentnosti řízení, objasní ustanovení o předčasném zamítnutí nepodložených tvrzení a o složení jistoty na úhradu nákladů a zavedou povinnost zveřejňovat financování třetí stranou.

- (8) Pokud jde o pravidla doplňkových opatření ICSID, navrhované změny aktualizují a rozvíjejí správní a finanční předpisy doplňkových opatření ICSID, rozhodčí pravidla doplňkových opatření ICSID a smírčí pravidla doplňkových opatření ICSID. Většina změn řízení podle úmluvy ICSID se rovněž odrazí v pravidlech doplňkových opatření ICSID. Oblast působnosti řízení podle doplňkových opatření bude rozšířena tak, aby zahrnovala mimo jiné i spory týkající se organizací regionální hospodářské integrace.
- (9) Pokud jde o řízení pro zjišťování skutečností ICSID, navrhované změny aktualizují a rozvíjejí samostatná pravidla ICSID pro zjišťování skutečností a správní a finanční předpisy ICSID týkající se zjišťování skutečností.
- (10) Pokud jde o mediaci ICSID, zavádí návrh reformy nový soubor mediačních pravidel a správních a finančních předpisů pro mediaci ICSID.
- (11) Komise spolu s vládami členských států, které jsou smluvními stranami úmluvy ICSID, převzala vedoucí úlohu při jednáních o aktualizovaných pravidlech na základě dohodnutých postojů Unie. Změny reagují na obavy, které v současnosti panují v souvislosti se stávajícím systémem urovnávání sporů mezi investory a státy, a podstatně zlepšují pravidla a předpisy ICSID.
- (12) Postojem, který má být přijat jménem Unie podle tohoto rozhodnutí, není dotčen hlavní cíl Evropské unie a jejích členských států, tedy vytvoření stálého mnohostranného soudu pro investice, který by nahradil stávající systém rozhodčího řízení v oblasti investic stálým mechanismem,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Členské státy, které jsou smluvními stranami úmluvy ICSID a jednají společně v zájmu Unie, přijímají změny pravidel ICSID při písemném hlasování zahájeném předsedou správní rady ICSID dne 20. ledna 2022.

Článek 2

Toto rozhodnutí bude po dokončení hlasování ve správní radě ICSID zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 3

Toto rozhodnutí je určeno členským státům, které jsou smluvními stranami úmluvy ICSID.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*